

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA

Član 1.

U Zakonu o udžbenicima („Službeni glasnik RS”, broj 27/18), u članu 1. stav 1. reči: „i dodatnih nastavnih sredstava”, zamenjuju se rečima: „i obaveznog i dodatnog nastavnog sredstva”.

Član 2.

Naziv iznad člana 3. i član 3. menjaju se i glase:

„Obavezno i drugo nastavno sredstvo

Član 3.

„Nacionalna čitanka je obavezno nastavno sredstvo za sve učenike osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku.

Nacionalna čitanka koristi se u cilju razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine.

Nacionalna čitanka obuhvata sadržaje programa predmeta srpski jezik, odnosno srpski jezik i književnost, svet oko nas, priroda i društvo, istorija, geografija, likovna kultura i muzička kultura, u skladu sa planom i programom nastave i učenja za određeni razred, odnosno ciklus osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

U skladu sa stavom 2. ovog člana čitanka obuhvata sadržaje predmeta:

- 1) prvog i drugog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 2) trećeg i četvrtog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 3) svih razreda drugog ciklusa osnovnog obrazovanja i vaspitanja;
- 4) svih razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Drugo nastavno sredstvo je nastavno sredstvo koje doprinosi ostvarivanju ciljeva datog predmeta, prati udžbenik i može da se koristi za savladavanje, proveru i proširivanje znanja stečenih korišćenjem udžbenika i za samostalni rad učenika i koje je usklađeno sa programom predmeta i, zavisno od predmeta i razreda, može biti:

- 1) radna sveska;
- 2) zbirka zadataka;
- 3) geografski atlas, istorijski atlas, zidna karta i sl.;
- 4) zbirka tekstova, reprodukcija dokumenata, umetničkih dela, fotografija, ilustracija, crteža i sl.;
- 5) notni zapis;
- 6) digitalni zapis;
- 7) praktikum za vežbe;
- 8) audio zapis;
- 9) audio-vizuelni zapis;

- 10) materijal za konstruktorsko oblikovanje;
- 11) gramatika i rečnik za strani jezik. ”

Član 3.

U članu 10. posle stava 4. dodaju se st. 5-10. koji glase:

„Sredstva za finansiranje pripreme i nabavke nacionalne čitanke za sve učenike osnovnih i srednjih škola koji ostvaruju obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Način i rokove dodele i vraćanja udžbenika i nacionalne čitanke koji se finansiraju sredstvima iz budžeta utvrđuje Vlada.

Sredstva za finansiranje nabavke i dodele, odnosno sufinansiranje nabavke i dodele udžbenika i priručnika iz stava 1. ovog člana, mogu se obezbediti i u budžetu jedinice lokalne samouprave.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave bliže određuje uslove, kriterijume, način i postupak finansiranja, odnosno sufinansiranja iz budžeta jedinice lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave sredstva iz stava 6. ovog člana može realizovati preko organizacionog oblika čiji je osnivač.

Jedinica lokalne samouprave o svojoj odluci da finansira, odnosno sufinansira nabavku i dodelu udžbenika i priručnika iz stava 1. ovog člana, obaveštava ministarstvo najkasnije do 1. februara tekuće kalendarske godine za narednu školsku godinu.”

Član 4.

U članu 11. stav 2. tačka 1) menja se i glasi:

„1) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine, preveden sa srpskog jezika ili izvorno pisan na jeziku i pismu nacionalne manjine;”.

Tačka 5) menja se i glasi:

„5) udžbenik za predmete u gimnazijama i srednjim stručnim školama koje pohađa manje od 2% učenika i polaznika od ukupnog broja učenika i polaznika u generaciji koja pohađa isti program;”

Stav 4. menja se i glasi:

„Izdavač udžbenika dužan je da učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu 2% ostvarenih neto prihoda od prodatih udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini i da navedena sredstva obračuna i uplati u budžet Republike Srbije, najkasnije do 30. aprila tekuće godine.”

Stav 5. menja se i glasi:

„Izdavač udžbenika koji izdaje sve niskotiražne udžbenike koje su škole izabrale za korišćenje prema članu 34. st. 3, 4, 5. i 11. ovog zakona i koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, nije u obavezi da učestvuje u obezbeđivanju sredstava iz stava 4. ovog člana.”

Posle stava 5. dodaje se novi stav 6. koji glasi:

„Izdavač udžbenika koji izdaje deo niskotiražnih udžbenika koje su škole izabrale za korišćenje prema članu 34. st. 3, 4, 5. i 11. ovog zakona i koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na umanjenje sredstava iz stava 4. ovog člana koje se utvrđuje primenom načela srazmernosti.”

Dosadašnji stav 6. koji postaje stav 7. menja se i glasi:

„Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, donosi odluku o sufinansiranju pripreme i/ili nabavke niskotiražnih udžbenika koje izdaje centar za niskotiražne udžbenike.”

Dosadašnji stav 7. koji postaje stav 8. menja se i glasi:

„Odluka iz stava 7. ovog člana donosi se do 1. septembra tekuće godine za narednu školsku godinu.”

Dosadašnji st. 8 i 9. postaju st. 9 i 10.

Član 5.

U članu 14. stav 1. posle reči: „preduzeće”, dodaju se reči: „registrovano za delatnost izdavanja udžbenika čiji je osnivač Republika Srbija”.

Posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Nacionalnu čitanku iz člana 3. ovog zakona, izdaje javni izdavač.”.

Dosadašnji st. 2–4. postaju st. 3–5.

Član 6.

Posle člana 14. dodaje se novi član 14a koji glasi:

„Član 14a

Javni izdavač obrazuje autorski tim za pripremu nacionalne čitanke i to pojedinačno za svaki nivo izrade nacionalne čitanke.

Javni izdavač raspisuje javni poziv za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke.

Autorski tim čine lica sa integritetom i autoritetom u oblasti za koju su izabrani.

Javni izdavač raspisuje i javni poziv za izbor članova recenzentske komisije na isti način kao i za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke.”

Član 7.

U članu 16. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Planom udžbenika, za sve razrede, predviđena je i nacionalna čitanka.”

Dosadašnji st. 2–11. postaju st. 3–12.

U dosadašnjem stavu 9. koji postaje stav 10. reči: „st. 4, 6. i 7.”, zamenjuju se rečima: „st. 5, 7. i 8.”

Član 8.

U članu 22. stav 4. tačka 4) menja se i glasi:

„4) saglasnost izdavača da će omogućiti školi i nastavnicima da bez naknade koriste sadržaje udžbenika koji je izabrala njihova škola, radi prilagođavanja udžbenika obrazovnim potreba učenika;”.

Stav. 6. menja se i glasi:

„Recenzentska komisija iz stava 5. ovog člana ima najmanje tri člana iz reda stručnjaka za odgovarajuću oblast za koju se dostavlja rukopis udžbenika, pri čemu jedan član obavezno mora da bude nastavnik visokoškolske ustanove ili naučni savetnik odgovarajućeg instituta, a jedan član iz reda nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.”.

Posle stava 6. dodaje se novi stav. 7. koji glasi:

„Recenzentska komisija za nacionalnu čitanku ima najmanje pet članova, pri čemu dva člana obavezno moraju da budu nastavnici visokoškolske ustanove ili naučni savetnici odgovarajućeg instituta, a tri člana obavezno moraju da budu iz reda nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.”.

Dosadašnji st. 7–17. postaju st. 8–18.

U dosadašnjem stavu 13. koji postaje stav 14. reči: „st. 11. i 12.”, zamenjuju se rečima: „st. 12. i 13.”

U dosadašnjem stavu 17. koji postaje stav 18. broj: „16.”, zamenjuje se brojem: „17.”

Član 9.

Član 23. menja se i glasi:

„Član 23.

Stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika (u daljem tekstu: stručna ocena) daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Stručnu ocenu kvaliteta nacionalne čitanke daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, bez prava na naknadu.

Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast za koju je dostavljen rukopis udžbenika, odnosno rukopis nacionalne čitanke.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu u roku od 90 dana od dana prijema rukopisa od strane Ministarstva.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod će pre donošenja stručne ocene, ukoliko rukopis sadrži nedostatke, jednom vratiti izdavaču rukopis udžbenika na doradu, odnosno rukopis nacionalne čitanke, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.

Izdavač ima mogućnost da otkloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od osam dana od dana prijema rukopisa na doradu. Rok za ispravku nedostataka ne uračunava se u rok iz stava 4. ovog člana.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan tekst rukopisa udžbenika u roku iz stava 6. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika, o čemu Zavod, odnosno Pokrajinski zavod obaveštava Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod na osnovu obrazložene stručne ocene, daje predlog da se prihvati ili odbije zahtev za odobravanje rukopisa.

Tokom postupka davanja stručne ocene udžbenika u elektronskom obliku nije dozvoljeno vršiti izmene. Ukoliko komisija Zavoda utvrdi da se u udžbeniku u elektronskom obliku vrše izmene u periodu od podnošenja zahteva za odobravanje udžbenika do vraćanja udžbenika na doradu ili donošenja stručne ocene (ukoliko se udžbenik ne vraća na doradu), zahtev za odobravanje udžbenika se odbija.

Predlog iz stava 8. ovog člana, zajedno sa obrazloženom stručnom ocenom, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču. Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i primerak ispravljenog rukopisa udžbenika iz stava 6. ovog člana.

Sve stručne ocene objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika.

Ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ne dostavi Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar, u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje stručne ocene, zahteva od Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da u roku od tri dana od dana prijema zahteva dostavi stručnu ocenu.

Izuzetno, ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ni u dodatnom roku iz stava 12. ovog člana, ne dostavi stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar će u roku od osam dana od dana isteka dodatnog roka obrazovati komisiju za pripremu stručne ocene iz reda odgovarajućih stručnjaka. Komisija dostavlja ministru, odnosno pokrajinskom sekretaru stručnu ocenu u roku od 20 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručne ocene komisije iz stava 12. ovog člana, ministar, odnosno pokrajinski sekretar u roku od osam dana donosi rešenje o prihvatanju ili odbijanju rukopisa udžbenika.

Sredstva za rad komisije iz stava 12. ovog člana padaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 2. ovog člana i odgovarajućih stručnjaka iz stava 12. ovog člana propisuje ministar.”

Član 10.

U članu 25. posle stava 3. dodaju se novi st. 4–6. koji glase:

„Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, može pre donošenja stručnog mišljenja, ukoliko je komisija uočila da postoje nedostaci, jednom vratiti izdavaču rukopis priručnika, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo ili didaktičko igrovno sredstvo na doradu, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.

Izdavač ima mogućnost da ukloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od osam dana od dana prijema rukopisa na doradu.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan rukopis priručnika, dodatno nastavno sredstvo, didaktičko sredstvo ili didaktičko igrovno sredstvo u roku iz stava 5. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva ili didaktičkog igrovnog sredstva.”

Dosadašnji st. 4–6. postaju st. 7–9.

U dosadašnjim st. 4. i 5. koji postaju st 7. i 8. broj; „45”, zamenjuje se brojem „60”.

Član 11.

U članu 28. stav 1. posle reči: „Ministar odobrava rukopis udžbenika”, dodaju se zapeta i reči: „odnosno nacionalne čitanke,”.

Član 12.

U članu 34. stav 1. menja se i glasi:

„Škola udžbenike bira iz kataloga udžbenika i o izboru udžbenika obaveštava savet roditelja.”

U stavu 6. posle reči: „Ministarstvu,“, dodaju se reči: „odnosno nadležnoj školskoj upravi,“

Stav 7. menja se i glasi:

„Izdavač u roku od osam dana od dana prijema obaveštenja iz stava 6. ovog člana, obaveštava Ministarstvo da li će sam prevesti i izdati izabrani udžbenik. Ukoliko izdavač ne izdaje izabrani udžbenik ministar obaveštava javnog izdavača, koji je u obavezi da ga prevede, odnosno da ga pripremi i izda kao udžbenik koji je izvorno pisan na jeziku i pismu nacionalne manjine.“

U stavu 10. posle reči: „Ministarstvu“, dodaje se zapeta i reči: „odnosno nadležnoj školskoj upravi,“, a broj: „60“, zamenjuje se brojem: „30“.

Stav 15. menja se i glasi:

„Konačna odluka o udžbenicima koji će se koristiti u nastavi obavezujuća je i objavljuje se na vidnom mestu u školi i na zvaničnoj internet stranici škole.“

Član 13.

U članu 38. stav 1. tačka 6) reči: „31. marta“, zamenjuju se rečima: „30. aprila“.

Član 14.

U članu 43. stav 1. tačka 3) tačka se zamenjuje tačkom i zapetom.

Dodaje se tačka 4) koja glasi:

„4) ne uplati u budžet Republike Srbije sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u propisanom iznosu i propisanom roku (član 11. st. 4. i 6.).“

Član 15.

Javni izdavač raspisaće javni poziv za izbor autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Korišćenje nacionalne čitanke u osnovnim i srednjim školama počće od školske 2024/2025. godine.“

Član 16.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima sadržan je u odredbi člana 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima (u daljem tekstu: Predlog zakona), predviđa unapređivanje primene pojedinih zakonskih rešenja u smislu podrške ostvarivanju propisanih ciljeva obrazovanja i vaspitanja i to razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine, kao i u delu obezbeđivanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava za učenike, a u cilju obezbeđivanja i unapređivanja kvaliteta, dostupnosti i pravednosti sistema obrazovanja i vaspitanja.

Ovim izmenama obuhvaćene su odredbe koje se odnose na uvođenje obaveznog nastavnog sredstva, odnosno nacionalne čitanke, kao i okvir sadržaja, zatim proces pripreme, uključujući i formiranje autorskog tima i recenzentske komisije, nadalje proces odobravanja nacionalne čitanke i obezbeđivanje sredstava za finansiranje nabavke nacionalne čitanke. Osim toga, Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima obuhvata i odredbe koje se odnose na obezbeđivanje besplatnih udžbenika za učenike, ustanove i polaznike, kao i odredbe koje se odnose na način obezbeđivanja sredstava za niskotiražne udžbenike.

Sve navedeno, a posebno pitanje niskotiražnih udžbenika ne bi bilo moguće rešiti bez donošenja izmena i dopuna Zakona, imajući u vidu da ovu materiju nije moguće urediti podzakonskim aktom, što je ujedno i razlog koji donošenje zakona čini jednim načinom za rešavanje problema.

III. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona predviđa se izmena člana 1. kojom se uvodi obavezno nastavno sredstvo, čime je ono izdvojeno kao posebna kategorija nastavnih sredstava.

Članom 2. Predloga zakona predviđa se dopuna člana 3. Zakona kojim je propisana nacionalna čitanka kao obavezno nastavno sredstvo za sve učenike osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku, te da se nacionalna čitanka koristi u cilju razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine. Dopunom je predviđeno da nacionalna čitanka obuhvata sadržaje programa predmeta srpski jezik, odnosno srpski jezik i književnost, svet oko nas, priroda i društvo, istorija, geografija, likovna kultura i muzička kultura, u skladu sa planom i programom nastave i učenja za određeni razred, odnosno ciklus osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, kao i da obuhvata sadržaje predmeta: 1) prvog i drugog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja; 2) trećeg i četvrtog razreda osnovnog

obrazovanja i vaspitanja; 3) svih razreda drugog ciklusa osnovnog obrazovanja i vaspitanja; i 4) svih razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Članom 3. Predloga zakona predviđaju se izmena i dopuna člana 10. Zakona, kojom se detaljnije uređuje obezbeđivanje sredstava za finansiranje pripreme i nabavke nacionalne čitanke za sve učenike osnovnih i srednjih škola koji ostvaruju obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u budžetu Republike Srbije, kao i da način i rokove dodele i vraćanja udžbenika i nacionalne čitanke koji se finansiraju sredstvima iz budžeta utvrđuje Vlada.

Osim toga, dopunama je omogućeno da se sredstva za finansiranje nabavke i dodele besplatnih udžbenika i priručnika mogu obezbediti i u budžetu jedinice lokalne samouprave, kao i da nadležni organ jedinice lokalne samouprave bliže određuje uslove, kriterijume, način i postupak finansiranja, odnosno sufinansiranja iz budžeta jedinice lokalne samouprave.

Predviđeno je i da jedinica lokalne samouprave sredstva ova sredstva može realizovati preko organizacionog oblika čiji je osnivač, da o svojoj odluci da finansira, odnosno sufinansira nabavku i dodelu udžbenika i priručnika, obaveštava Ministarstvo najkasnije do 1. februara tekuće kalendarske godine za narednu školsku godinu.

Članom 4. Predloga zakona predviđaju se izmena i dopuna člana 11. Zakona kojim se uređuju pitanja niskotiražnih udžbenika i finansiranja niskotiražnih udžbenika. Izmene se odnose na preciziranje odredbe koji udžbenici se smatraju niskotiražnim udžbenicima. Izmenama su obuhvaćene i odredbe koje se odnose na obezbeđivanje sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika od strane Centra za niskotiražne udžbenike u okviru javnog izdavača u situacijama kada (privatni) izdavač ne izdaje odgovarajuće niskotiražne udžbenike i dat je osnov da Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, donosi odluku o sufinansiranju pripreme i/ili nabavke niskotiražnih udžbenika koje izdaje centar za niskotiražne udžbenike do 1. septembra tekuće godine za narednu školsku godinu.

Članom 5. Predloga zakona predviđa se izmena člana 14. Zakona kojom je precizirano da izdavanje udžbenika, priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva može da obavlja javno preduzeće koje je registrovano za delatnost objavljivanja udžbenika čiji je osnivač Republika Srbija, preduzetnik ili drugo pravno lice koje je registrovano za izdavačku delatnost. Dopunom je utvrđeno da izdavanje nacionalne čitanke obavlja javni izdavač.

Članom 6. Predloga zakona predviđa se dopuna članom 14a, kojim je uređeno da javni izdavač formira autorski tim za pripremu nacionalne čitanke i to pojedinačno za svaki nivo izrade čitanke, kao i da javni izdavač raspisuje javni poziv za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke, a koji čine lica sa integritetom i autoritetom u oblasti za koju su izabrani. Osim toga, predviđeno je i da javni izdavač raspisuje i javni poziv za izbor članova recenzentske komisije na isti način kao i za izbor članova autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke.

Članom 7. Predloga zakona predviđa se dopuna člana 16. Zakona, kojom je propisano da je planom udžbenika, za sve razrede, predviđena i nacionalna čitanka.

Članom 8. Predloga zakona predviđaju se izmena i dopuna člana 22. Zakona, kojom je preciziran sadržaj priloga koji se dostavlja uz zahtev za odobrenje rukopisa udžbenika. Osim toga, izvršene su i izmene koje se odnose na sastav recenzentske komisije.

Članom 9. Predloga zakona predviđa se izmena člana 23. Zakona. Izmenjen je rok za dostavljanje stručne ocene udžbenika. Pomenuti rok je povećan sa 60 na 90 dana, jer se u praksi pokazalo da rok od 60 dana nije dovoljan u slučaju kada je Zavodu dostavljen veliki broj udžbenika za koje treba dati stručnu ocenu. Predviđena je i izmena roka za dostavljanje ispravljenog rukopisa od strane izdavača, kada je rukopis vraćen na doradu. Osim toga, izvršena je i dopuna da u

toku postupka davanja stručne ocene udžbenika u elektronskom obliku nije dozvoljeno vršiti izmene u udžbeniku osim kada su u pitanju izmene koje se odnose na vraćanje na doradu od strane Zavoda. Ukoliko Komisija Zavoda utvrdi da se u udžbeniku vrše izmene u periodu od dana predaje zahteva za odobravanje udžbenika do dana dobijanja dokumenta kojim se udžbenik vraća na doradu ili dana donošenja stručne ocene (ukoliko udžbenik nije vraćen na doradu), zahtev za odobravanje udžbenika se odbija. Dopuna je predložena zbog toga što je primećeno da pojedini izdavači vrše izmene elektronskog udžbenika tokom pregledanja udžbenika, što za posledicu može imati nedostatke u odobrenom udžbeniku, jer ti nedostaci nisu postojali u udžbeniku u trenutku pregleda tog dela udžbenika.

Članom 10. Predloga zakona predviđa se dopuna člana 25. Zakona, zbog usaglašavanja procedure odobravanja dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava sa procedurom odobravanja udžbenika koja je propisana u članu 23. Zakona. Predviđena je i izmena u delu koji se odnosi na rok za odobravanje dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava. Pomenuti rok je povećan sa 45 na 60 dana, jer se u praksi pokazalo da rok od 45 dana nije dovoljan za odobravanje obimnijih dodatnih nastavnih sredstava, kao što su zbirke zadataka, gramatike, rečnici i slično.

Članom 11. Predloga zakona predviđa se dopuna člana 28. Zakona, čime se definiše da rukopis nacionalne čitanke odobrava ministar.

Članom 12. Predloga zakona predviđaju se izmena i dopuna člana 34. Zakona kojom se precizira da škola udžbenike bira iz kataloga udžbenika i o izboru udžbenika obaveštava savet roditelja. Takođe, utvrđen je i rok za izdavača da obavesti Ministarstvo da li će sam izdati izabrani udžbenik, te je predviđeno da ukoliko izdavač ne izdaje izabrani udžbenik ministar obaveštava javnog izdavača, koji je u obavezi da ga prevede, odnosno da ga pripremi i izda kao udžbenik koji je izvorno pisan na jeziku i pismu nacionalne manjine, kako bi se blagovremeno obezbedili odgovarajući udžbenici za sve učenike.

Precizirane su i odredbe koje se odnose na dostavljanje odluke o izboru udžbenika od strane škole i to nadležnoj školskoj upravi. Rok za izbor udžbenika od 60 dana, smanjen je na 30 dana, jer je i novopredloženi rok dovoljan za izbor udžbenika od strane škola. Osim toga, član je dopunjen odredbom da je konačna odluka o udžbenicima koji će se koristiti u nastavi obavezujuća i objavljuje se na vidnom mestu u školi i na zvaničnoj internet stranici škole.

Članom 13. Predloga zakona predviđa se izmena člana 38. Zakona, čime je predviđeno pomeranje roka za uplatu sredstava za obezbeđivanje niskotiražnih udžbenika, radi usklađivanja sa izmenama u članu 11. Zakona.

Članom 14. Predloga zakona predviđa se dopuna člana 43. Zakona, kojom se uvodi novčana kazna za izdavača udžbenika koji ne uplati u budžet Republike Srbije sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu 2% ostvarenih neto prihoda od prodatih udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini, najkasnije do 30. aprila tekuće godine, saglasno izmenama predviđenim u članu 11. Zakona. Ova dopuna predviđena je kao mehanizam koji će doprineti efikasnosti primene predloženih izmena.

Članom 15. Predloga zakona predviđa se dopuna Zakona članom 46a, kojim se uređuje obaveza javnog izdavača da raspisuje javni poziv za izbor autorskog tima za pripremu nacionalne čitanke u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Novim članom je predviđeno i da će korišćenje nacionalne čitanke u osnovnim i srednjim školama početi od školske 2024/2025. godine. Ove odredbe uvedene su radi preciziranja rokova za primenu odgovarajućih predloženih rešenja u Predlogu zakona.

Članom 16. Predloga zakona uređeno je da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je obezbediti sredstva za troškove proizvodnje nacionalnih čitanki u iznosu od 320.220.000 dinara.

Deo sredstava za finansiranje nacionalnih čitanki u iznosu od 20.000.000 dinara biće obezbeđen preraspodelom u okviru sredstava planiranih Zakonom o budžetu republike Srbije za 2023. godinu („Službeni glasnik RS”, broj 138/22) na Razdelu 26 - Ministarstvo prosvete, dok će preostali iznos sredstava biti obezbeđen u narednim godinama u skladu sa bilansnim mogućnostima budžeta Republike Srbije na razdelu ministarstva nadležnog za poslove prosvete.

Za finansiranje niskotiražnih udžbenika nisu potrebna sredstva iz budžeta Republike Srbije.

V. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

U skladu sa odredbama člana 40. stav 2. i člana 46. stav 6. Poslovnika Vlade („Službeni glasnik RS”, br. 61/06 - prečišćen tekst, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 i 8/19 - dr. uredba), uz Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima, Analiza efekata zakona priložena je uz ostale dokumente prilikom slanja na mišljenje Republičkom sekretarijatu za javne politike.

PREGLED ODREDBA ZAKONA O UDŽBENICIMA KOJE SE MENJAJU I DOPUNJUJU

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se pripremanje, odobravanje, izbor, izdavanje, povlačenje i praćenje udžbenika i udžbeničkog kompleta, priručnika i ~~dodatnih nastavnih sredstava~~ I OBAVEZNOG I DODATNOG NASTAVNOG SREDSTVA za osnovnu i srednju školu (u daljem tekstu: škola).

Na pripremanje, odobravanje, izdavanje i povlačenje didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava za ustanove obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: ustanova), kao i njihovo praćenje tokom korišćenja u vaspitno-obrazovnom i obrazovno-vaspitnom radu, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona.

Pripremanje, odobravanje i izdavanje udžbenika za ustanovu koja obavlja delatnost visokog obrazovanja uređuje se opštim aktom visokoškolske ustanove, u skladu sa posebnim zakonom.

Termini upotrebljeni u ovom zakonu koji su izraženi u muškom gramatičkom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

~~Drugo nastavno sredstvo~~

Član 3.

~~Drugo nastavno sredstvo je nastavno sredstvo koje doprinosi ostvarivanju ciljeva datog predmeta, prati udžbenik i može da se koristi za savladavanje, proveru i proširivanje znanja stečenih korišćenjem udžbenika i za samostalni rad učenika i koje je usklađeno sa programom predmeta i, zavisno od predmeta i razreda, može biti:~~

- ~~1) radna sveska;~~
- ~~2) zbirka zadataka;~~
- ~~3) geografski atlas, istorijski atlas, zidna karta i sl.;~~
- ~~4) zbirka tekstova, reprodukcija dokumenata, umetničkih dela, fotografija, ilustracija, crteža i sl.;~~
- ~~5) notni zapis;~~
- ~~6) digitalni zapis;~~
- ~~7) praktikum za vežbe;~~
- ~~8) audio zapis;~~
- ~~9) audio-vizuelni zapis;~~
- ~~10) materijal za konstruktorsko oblikovanje;~~
- ~~11) gramatika i rečnik za strani jezik.~~

OBAVEZNO I DRUGO NASTAVNO SREDSTVO

ČLAN 3.

NACIONALNA ČITANKA JE OBAVEZNO NASTAVNO SREDSTVO ZA SVE UČENIKE OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA I VASPITANJA KOJI NASTAVU POHAĐAJU NA SRPSKOM JEZIKU.

NACIONALNA ČITANKA KORISTI SE U CILJU RAZVIJANJA LIČNOG I NACIONALNOG IDENTITETA, RAZVIJANJA SVESTI I OSEĆANJA PRIPADNOSTI REPUBLICI SRBIJI, POŠTOVANJA I NEGOVANJA SRPSKOG

JEZIKA I MATERNJEG JEZIKA, TRADICIJE I KULTURE SRPSKOG NARODA I NACIONALNIH MANJINA NA PROSTORU REPUBLIKE SRBIJE, RAZVIJANJA INTERKULTURALNOSTI, POŠTOVANJE I OČUVANJE NACIONALNE I SVETSKE KULTURNE BAŠTINE.

NACIONALNA ČITANKA OBUHVATA SADRŽAJE PROGRAMA PREDMETA SRPSKI JEZIK, ODNOSNO SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST, SVET OKO NAS, PRIRODA I DRUŠTVO, ISTORIJA, GEOGRAFIJA, LIKOVNA KULTURA I MUZIČKA KULTURA, U SKLADU SA PLANOM I PROGRAMOM NASTAVE I UČENJA ZA ODREĐENI RAZRED, ODNOSNO CIKLUS OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA I VASPITANJA.

U SKLADU SA STAVOM 2. OVOG ČLANA ČITANKA OBUHVATA SADRŽAJE PREDMETA:

1. PRVOG I DRUGOG RAZREDA OSNOVNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA;
2. TREĆEG I ČETVRTOG RAZREDA OSNOVNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA;
3. SVIH RAZREDA DRUGOG CIKLUSA OSNOVNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA;
4. SVIH RAZREDA SREDNJEG OBRAZOVANJA I VASPITANJA.

DRUGO NASTAVNO SREDSTVO JE NASTAVNO SREDSTVO KOJE DOPRINOSI OSTVARIVANJU CILJEVA DATOG PREDMETA, PRATI UDŽBENIK I MOŽE DA SE KORISTI ZA SAVLADAVANJE, PROVERU I PROŠIRIVANJE ZNANJA STEČENIH KORIŠĆENJEM UDŽBENIKA I ZA SAMOSTALNI RAD UČENIKA I KOJE JE USKLAĐENO SA PROGRAMOM PREDMETA I, ZAVISNO OD PREDMETA I RAZREDA, MOŽE BITI:

- 1) RADNA SVESKA;
- 2) ZBIRKA ZADATAKA;
- 3) GEOGRAFSKI ATLAS, ISTORIJSKI ATLAS, ZIDNA KARTA I SL.;
- 4) ZBIRKA TEKSTOVA, REPRODUKCIJA DOKUMENATA, UMETNIČKIH DELA, FOTOGRAFIJA, ILUSTRACIJA, CRTEŽA I SL.;
- 5) NOTNI ZAPIS;
- 6) DIGITALNI ZAPIS;
- 7) PRAKTIKUM ZA VEŽBE;
- 8) AUDIO ZAPIS;
- 9) AUDIO-VIZUELNI ZAPIS;
- 10) MATERIJAL ZA KONSTRUKTORSKO OBLIKOVANJE;
- 11) GRAMATIKA I REČNIK ZA STRANI JEZIK.

Član 10.

Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, u cilju omogućavanja jednake dostupnosti obrazovanja i vaspitanja donosi odluku o finansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele, odnosno sufinansiranju pripreme i/ili nabavke i dodele udžbenika i priručnika, a naročito za učenike i polaznike koji su socijalno i materijalno ugroženi, kao i za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Odluka iz stava 1. ovog člana donosi se do 1. marta tekuće godine za narednu školsku godinu.

Odlukom iz stava 1. ovog člana Vlada utvrđuje:

- 1) nivo i vrstu obrazovanja, razred i predmet za koji će se finansirati, odnosno sufinansirati udžbenici i priručnici;
- 2) uslove i kriterijume na osnovu kojih učenik, odnosno polaznik ostvaruje pravo na finansiranje, odnosno sufinansiranje.

Izbor i nabavka udžbenika i priručnika utvrđenih odlukom iz stava 1. ovog člana, vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje oblast javnih nabavki.

SREDSTVA ZA FINANSIRANJE PRIPREME I NABAVKE NACIONALNE ČITANKE ZA SVE UČENIKE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KOJI OSTVARUJU OBRAZOVNO-VASPITNI RAD NA SRPSKOM JEZIKU OBEZBEĐUJU SE U BUDŽETU REPUBLIKE SRBIJE.

NAČIN I ROKOVE DODELE I VRAĆANJA UDŽBENIKA I NACIONALNE ČITANKE KOJI SE FINANSIRAJU SREDSTVIMA IZ BUDŽETA UTVRĐUJE VLADA.

SREDSTVA ZA FINANSIRANJE NABAVKE I DODELE, ODNOSNO SUFINANSIRANJE NABAVKE I DODELE UDŽBENIKA I PRIRUČNIKA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, MOGU SE OBEZBEDITI I U BUDŽETU JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE.

NADLEŽNI ORGAN JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE BLIŽE ODREĐUJE USLOVE, KRITERIJUME, NAČIN I POSTUPAK FINANSIRANJA, ODNOSNO SUFINANSIRANJA IZ BUDŽETA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE.

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE SREDSTVA IZ STAVA 6. OVOG ČLANA MOŽE REALIZOVATI PREKO ORGANIZACIONOG OBLIKA ČIJI JE OSNIVAČ.

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE O SVOJOJ ODLUCI DA FINANSIRA, ODNOSNO SUFINANSIRA NABAVKU I DODELU UDŽBENIKA I PRIRUČNIKA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, OBAVEŠTAVA MINISTARSTVO NAJKASNIJE DO 1. FEBRUARA TEKUĆE KALENDARSKJE GODINE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU.

Niskotiražni udžbenici

Član 11.

Niskotiražni udžbenik je udžbenik čiji su direktni i indirektni troškovi proizvodnje i zavisni troškovi prodaje veći od maloprodajne cene.

Niskotiražnim udžbenikom smatra se:

~~1) udžbenik na jeziku i pismu nacionalne manjine;~~

1) UDŽBENIK NA JEZIKU I PISMU NACIONALNE MANJINE, PREVEDEN SA SRPSKOG JEZIKA ILI IZVORNO PISAN NA JEZIKU I PISMU NACIONALNE MANJINE;

2) udžbenik prilagođen obrazovnim potrebama učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;

3) udžbenik za ogledne programe;

4) udžbenik za sticanje obrazovanja po posebnim programima (obrazovanje u inostranstvu, programi za talentovane učenike i sl.);

~~5) udžbenik za predmete koje pohađa manje od 2% učenika i polaznika od ukupnog broja učenika i polaznika u generaciji koja pohađa isti program.~~

5) UDŽBENIK ZA PREDMETE U GIMNAZIJAMA I SREDNJIJIM STRUČNIM ŠKOLAMA KOJE POHAĐA MANJE OD 2% UČENIKA I POLAZNIKA OD UKUPNOG BROJA UČENIKA I POLAZNIKA U GENERACIJI KOJA POHAĐA ISTI PROGRAM.

Maloprodajna cena udžbenika i priručnika sa PDV-om, koji se izdaje na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno koji se izdaje sa prilagođenim pismom i/ili formatom za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, ne može biti veća od maloprodajne cene udžbenika i priručnika sa PDV-om na srpskom jeziku koji je preveden, odnosno čije pismo i/ili format je prilagođen.

~~Izdavač udžbenika ima obavezu da učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu 2% ostvarenih neto prihoda od prodatih udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini i da navedena sredstva obračuna i uplati na namenski račun javnog izdavača, najkasnije do 31. marta tekuće godine.~~

IZDAVAČ UDŽBENIKA DUŽAN JE DA UČESTVUJE U OBEZBEĐIVANJU SREDSTAVA ZA IZDAVANJE NISKOTIRAŽNIH UDŽBENIKA U IZNOSU 2% OSTVARENIH NETO PRIHODA OD PRODATIH UDŽBENIKA U PRETHODNOJ KALENDARSKOJ GODINI I DA NAVEDENA SREDSTVA OBRAČUNA I UPLATI U BUDŽET REPUBLIKE SRBIJE, NAJKASNIJE DO 30. APRILA TEKUĆE GODINE.

~~Izdavač udžbenika koji izdaje sve niskotiražne udžbenike koji su tom izdavaču odobreni u skladu sa ovim zakonom, nema obavezu da učestvuje u obezbeđivanju sredstava iz stava 4. ovog člana.~~

IZDAVAČ UDŽBENIKA KOJI IZDAJE SVE NISKOTIRAŽNE UDŽBENIKE KOJE SU ŠKOLE IZABRALE ZA KORIŠĆENJE PREMA ČLANU 34. ST. 3, 4, 5. I 11. OVOG ZAKONA I KOJI SU TOM IZDAVAČU ODOBRENI U SKLADU SA OVIM ZAKONOM, NIJE U OBAVEZI DA UČESTVUJE U OBEZBEĐIVANJU SREDSTAVA IZ STAVA 4. OVOG ČLANA.

IZDAVAČ UDŽBENIKA KOJI IZDAJE DEO NISKOTIRAŽNIH UDŽBENIKA KOJE SU ŠKOLE IZABRALE ZA KORIŠĆENJE PREMA ČLANU 34. ST. 3, 4, 5. I 11. OVOG ZAKONA I KOJI SU TOM IZDAVAČU ODOBRENI U SKLADU SA OVIM ZAKONOM, IMA PRAVO NA UMANJENJE SREDSTAVA IZ STAVA 4. OVOG ČLANA KOJE SE UTVRĐUJE PRIMENOM NAČELA SRAZMERNOSTI.

~~Vlada, u skladu sa raspoloživim sredstvima budžeta Republike Srbije, donosi odluku o sufinansiranju pripreme i/ili nabavke niskotiražnih udžbenika, ako sredstva iz stava 4. ovog člana nisu dovoljna za finansiranje izdavanja ili nabavke niskotiražnih udžbenika.~~

VLADA, U SKLADU SA RASPOLOŽIVIM SREDSTVIMA BUDŽETA REPUBLIKE SRBIJE, DONOSI ODLUKU O SUFINANSIRANJU PRIPREME I/ILI NABAVKE NISKOTIRAŽNIH UDŽBENIKA KOJE IZDAJE CENTAR ZA NISKOTIRAŽNE UDŽBENIKE.

~~Odluka iz stava 6. ovog člana donosi se do 1. maja tekuće godine za narednu školsku godinu.~~

ODLUKA IZ STAVA 7. OVOG ČLANA DONOSI SE DO 1. SEPTEMBRA TEKUĆE GODINE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU.

Izbor udžbenika iz stava 1. ovog člana vrši se u skladu sa ovim zakonom.

Bliže uslove i druga pitanja od značaja za izdavanje niskotiražnih udžbenika propisuje ministar.

Član 14.

Izdavanje udžbenika, priručnika, dodatnog nastavnog sredstva, didaktičkog sredstva i didaktičkog igrovnog sredstva može da obavlja javno preduzeće REGISTROVANO ZA DELATNOST IZDAVANJA UDŽBENIKA ČIJI JE OSNIVAČ REPUBLIKA SRBIJA (u daljem tekstu: javni izdavač), preduzetnik ili drugo pravno lice koje je registrovano za izdavačku delatnost.

NACIONALNU ČITANKU IZ ČLANA 3. OVOG ZAKONA, IZDAJE JAVNI IZDAVAČ.

Priručnik za stručne predmete u stručnim i umetničkim školama može da izdaje i udruženje stručnih i umetničkih škola.

Priručnik za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da izdaje i udruženje škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i strukovno udruženje defektologa.

Priručnik za obrazovanje odraslih može da izdaje i udruženje škola koje realizuje programe osnovnog obrazovanja odraslih.

ČLAN 14a

JAVNI IZDAVAČ OBRAZUJE AUTORSKI TIM ZA PRIPREMU NACIONALNE ČITANKE I TO POJEDINAČNO ZA SVAKI NIVO IZRADE NACIONALNE ČITANKE.

JAVNI IZDAVAČ RASPISUJE JAVNI POZIV ZA IZBOR ČLANOVA AUTORSKOG TIMA ZA PRIPREMU NACIONALNE ČITANKE.

AUTORSKI TIM ČINE LICA SA INTEGRITETOM I AUTORITETOM U OBLASTI ZA KOJU SU IZABRANI.

JAVNI IZDAVAČ RASPISUJE I JAVNI POZIV ZA IZBOR ČLANOVA RECENZENTSKE KOMISIJE NA ISTI NAČIN KAO I ZA IZBOR ČLANOVA AUTORSKOG TIMA ZA PRIPREMU NACIONALNE ČITANKE.

Član 16.

Planom udžbenika utvrđuju se udžbenici po predmetima ili oblastima, razredima, nivoima obrazovanja i vrsti škole, koji se koriste u obrazovno-vaspitnom radu.

PLANOM UDŽBENIKA, ZA SVE RAZREDE, PREDVIĐENA JE I NACIONALNA ČITANKA.

Za stručne predmete u stručnim školama, za polaznike u osnovnom obrazovanju odraslih, planom udžbenika može se propisati i priručnik.

Planom udžbenika definiše se sastav udžbeničkog kompleta, vodeći se principom da je svaka komponenta udžbeničkog kompleta neophodan uslov za ostvarivanje ciljeva određenog predmeta. Svaka komponenta udžbeničkog kompleta ima jasnu funkciju, a sve komponente kompleta čine koherentnu celinu.

Plan udžbenika za osnovno i srednje opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje, opšteobrazovne predmete srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja i obrazovanja odraslih, na predlog Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zavod), po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Plan udžbenika za versku nastavu, na predlog Komisije za versku nastavu, obrazovane u skladu sa propisima o osnovnom i srednjem obrazovanju i vaspitanju, po pribavljenom mišljenju Zavoda, donosi ministar.

Plan udžbenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina i udžbenika za predmete od interesa za nacionalne manjine, na predlog Zavoda i nacionalnih saveta nacionalnih manjina, po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar.

Plan udžbenika za stručne predmete u stručnim školama, na predlog Zavoda, po pribavljenom mišljenju Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

Plan udžbenika ministar donosi istovremeno sa donošenjem plana i programa nastave i učenja, odnosno kada se utvrdi potreba za izmenom postojećeg plana udžbenika.

Predlog iz ~~st. 4, 6. i 7.~~ ST. 5, 7. I 8. ovog člana, Zavod istovremeno dostavlja Nacionalnom prosvetnom savetu, odnosno Savetu za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljem tekstu: nadležni savet) i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Ako nadležni savet ne dostavi mišljenje Ministarstvu, u roku od 45 dana od dana dostavljanja predloga Zavoda, ministar će doneti plan udžbenika bez mišljenja nadležnog saveta.

Plan udžbenika objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije – Prosvetnom glasniku” i na zvaničnoj internet stranici Ministarstva.

Član 22.

Zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika izdavač podnosi Ministarstvu.

Zahtev iz stava 1. ovog člana izdavači mogu podneti tokom čitave godine.

Zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine čiji nacionalni savet ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine, podnosi se organu autonomne pokrajine nadležnom za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Pokrajinski sekretarijat).

Uz zahtev, izdavač podnosi u štampanoj i elektronskoj formi:

1) grafički, likovno i tehnički oblikovan rukopis udžbenika u pet primeraka;

2) elaborat u pet primeraka;

3) odluku nadležnog organa izdavača o usvajanju rukopisa udžbenika;

~~4) saglasnost izdavača da će omogućiti javnom izdavaču i nastavnicima da bez naknade koriste sadržaje udžbenika koji je izabrala njihova škola, radi prilagođavanja udžbenika prema individualnom obrazovnom planu za učenike sa smetnjama u razvoju;~~

4) SAGLASNOST IZDAVAČA DA ĆE OMOGUĆITI ŠKOLI I NASTAVNICIMA DA BEZ NAKNADE KORISTE SADRŽAJE UDŽBENIKA KOJI JE IZABRALA NJIHOVA ŠKOLA, RADI PRILAGOĐAVANJA UDŽBENIKA OBRAZOVNIM POTREBAMA UČENIKA;

5) saglasnost izdavača da će omogućiti javnom izdavaču da bez naknade koristi sadržaje udžbenika za potrebe izdavanja udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine u slučaju izbora tog udžbenika, ukoliko izdavač ne prihvati obavezu da ga izdaje;

6) saglasnost izdavača da će u slučaju izbora tog udžbenika omogućiti javnom izdavaču da bez naknade koristi sadržaje udžbenika za potrebe izdavanja prilagođenog udžbenika za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom ukoliko izdavač ne prihvati obavezu da sam prilagodi taj udžbenik.

Elaborat iz stava 4. tačka 2) ovog člana sadrži tri stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika koju daje recenzentska komisija izdavača.

~~Recenzentska komisija iz stava 5. ovog člana ima najmanje tri člana iz reda stručnjaka za odgovarajuću oblast za koju se dostavlja rukopis udžbenika, pri čemu jedan obavezno mora da bude iz redova nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.~~

RECENZENTSKA KOMISIJA IZ STAVA 5. OVOG ČLANA IMA NAJMANJE TRI ČLANA IZ REDA STRUČNJAKA ZA ODGOVARAJUĆU OBLAST ZA KOJU SE DOSTAVLJA RUKOPIS UDŽBENIKA, PRI ČEMU JEDAN ČLAN OBAVEZNO MORA DA BUDE NASTAVNIK VISOKOŠKOLSKE USTANOVE ILI NAUČNI SAVETNIK ODGOVARAJUĆEG INSTITUTA, A JEDAN ČLAN IZ REDA NASTAVNIKA KOJI NEPOSREDNO UČESTVUJU U IZVOĐENJU NASTAVE.

RECENZENTSKA KOMISIJA ZA NACIONALNU ČITANKU IMA NAJMANJE PET ČLANOVA, PRI ČEMU DVA ČLANA OBAVEZNO MORAJU DA BUDU NASTAVNICI VISOKOŠKOLSKE USTANOVE ILI NAUČNI SAVETNICI ODGOVARAJUĆEG INSTITUTA, A TRI ČLANA OBAVEZNO MORAJU DA BUDU IZ REDA NASTAVNIKA KOJI NEPOSREDNO UČESTVUJU U IZVOĐENJU NASTAVE.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika za versku nastavu, dostavlja i pozitivno mišljenje Komisije za versku nastavu.

Uz zahtev za odobravanje rukopisa udžbenika na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine, izdavač dostavlja prethodnu saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine i prevod tog udžbenika na srpski jezik, osim za udžbenik maternjeg jezika. Za tačnost prevoda odgovoran je izdavač. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne postupi po zahtevu izdavača za davanje prethodne saglasnosti u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva, smatraće se da je saglasnost data.

Ministarstvo dostavlja Zavodu četiri primerka rukopisa udžbenika i elaborata u štampanoj i elektronskoj formi u roku od deset dana od dana prijema rukopisa od izdavača.

Pokrajinski sekretarijat dostavlja ustanovi nadležnoj za poslove unapređenja i razvoja stručno-istraživačkog rada u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja na teritoriji autonomne pokrajine (u daljem tekstu: Pokrajinski zavod), četiri primerka rukopisa udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine i elaborata u štampanoj i elektronskoj formi u roku od deset radnih dana od dana prijema rukopisa od strane izdavača.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje prevoda odobrenog udžbenika sa srpskog jezika na jezik i pismo nacionalne manjine, dostavlja odobreni udžbenik na srpskom jeziku, prevod tog udžbenika na jezik i pismo nacionalne manjine i prethodnu saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine. Za tačnost prevoda odgovoran je izdavač. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne postupi po zahtevu izdavača za davanje prethodne saglasnosti u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva, smatraće se da je saglasnost data.

Izdavač koji podnosi zahtev za odobravanje prilagođenog pisma i/ili formata odobrenog udžbenika za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, dostavlja odobreni udžbenik i rukopis udžbenika sa prilagođenim pismom i/ili formatom.

Postupak odobravanja udžbenika iz ~~st. 11. i 12.~~ ST. 12. I 13. ovog člana sprovodi se shodno odredbama ovog zakona koje se odnose na novo izdanje udžbenika.

Uz zahtev izdavač podnosi i dokaz o uplaćenju taksi za stručnu ocenu.

Udžbenici i priručnici za stručne predmete u srednjim stručnim školama oslobađaju se takse za stručnu ocenu.

Visina takse za stručnu ocenu utvrđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Sredstva od taksi iz stava ~~46.~~ 17. ovog člana, prihod su budžeta Republike Srbije i uplaćuju se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

~~Član 23.~~

~~Stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika (u daljem tekstu: stručna ocena) daje komisija koju iz reda zaposlenih obrazuje Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.~~

~~Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast za koju je dostavljen rukopis udžbenika.~~

~~Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu u roku od 60 dana od dana prijema rukopisa od strane Ministarstva.~~

~~Zavod, odnosno Pokrajinski zavod će pre donošenja stručne ocene, ukoliko rukopis sadrži nedostatke, jednom vratiti izdavaču rukopis udžbenika na doradu, uz obrazloženje svih uočenih nedostataka, radi njihovog otklanjanja.~~

Izdavač ima mogućnost da ukloni uočene nedostatke i tako ispravljen rukopis, u tri primerka u elektronskoj i štampanoj formi, vrati Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu u roku od deset radnih dana od dana prijema rukopisa na doradu. Rok za ispravku nedostataka ne uračunava se u rok iz stava 3. ovog člana.

Ukoliko izdavač ne dostavi korigovan tekst rukopisa udžbenika u roku iz stava 5. ovog člana, smatra se da je odustao od zahteva za odobravanje rukopisa udžbenika, o čemu Zavod, odnosno Pokrajinski zavod obaveštava Ministarstvo, odnosno Pokrajinski sekretarijat.

Zavod, odnosno Pokrajinski zavod na osnovu obrazložene stručne ocene, daje predlog da se prihvati ili odbije zahtev za odobravanje rukopisa.

Predlog iz stava 7. ovog člana, zajedno sa obrazloženom stručnom ocenom, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču. Zavod, odnosno Pokrajinski zavod dostavlja Ministarstvu odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i primerak ispravljenog rukopisa udžbenika iz stava 5. ovog člana.

Sve stručne ocene objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja o odobravanju rukopisa udžbenika.

Ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ne dostavi Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar, u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje stručne ocene, zahteva od Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda da u roku od tri dana od dana prijema zahteva dostavi stručnu ocenu.

Izuzetno, ukoliko Zavod, odnosno Pokrajinski zavod ni u dodatnom roku iz stava 10. ovog člana, ne dostavi stručnu ocenu, ministar, odnosno pokrajinski sekretar će u roku od osam dana od dana isteka dodatnog roka obrazovati komisiju za pripremu stručne ocene iz reda odgovarajućih stručnjaka. Komisija dostavlja ministru, odnosno pokrajinskom sekretaru stručnu ocenu u roku od 20 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručne ocene komisije iz stava 11. ovog člana, ministar, odnosno pokrajinski sekretar u roku od osam dana donosi rešenje o prihvatanju ili odbijanju rukopisa udžbenika.

Sredstva za rad komisije iz stava 11. ovog člana padaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pokrajinskog zavoda.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 2. ovog člana i odgovarajućih stručnjaka iz stava 11. ovog člana propisuje ministar.

ČLAN 23.

STRUČNU OCENU KVALITETA RUKOPIISA UDŽBENIKA (U DALJEM TEKSTU: STRUČNA OCENA) DAJE KOMISIJA KOJU IZ REDA ZAPOSLENIH OBRAZUJE ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD, BEZ PRAVA NA NAKNADU.

STRUČNU OCENU KVALITETA NACIONALNE ČITANKE DAJE KOMISIJA KOJU IZ REDA ZAPOSLENIH OBRAZUJE ZAVOD, BEZ PRAVA NA NAKNADU.

UKOLIKO U ZAVODU, ODNOSNO POKRAJINSKOM ZAVODU NISU ZAPOSLENA LICA SA ODGOVARAJUĆIM OBRAZOVANJEM, ANGAŽOVAĆE SE DRUGA STRUČNA LICA ZA ODGOVARAJUĆU OBLAST ZA KOJU JE DOSTAVLJEN RUKOPIS UDŽBENIKA, ODNOSNO RUKOPIS NACIONALNE ČITANKE.

ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD DOSTAVLJA MINISTARSTVU, ODNOSNO POKRAJINSKOM SEKRETARIJATU STRUČNU OCENU U ROKU OD 90 DANA OD DANA PRIJEMA RUKOPIISA OD STRANE MINISTARSTVA.

ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD ĆE PRE DONOŠENJA STRUĆNE OCENE, UKOLIKO RUKOPIS SADRŹI NEDOSTATKE, JEDNOM VRATITI IZDAVAĆU RUKOPIS UDŹBENIKA NA DORADU, ODNOSNO RUKOPIS NACIONALNE ĆITANKE, UZ OBRAZLOŹENJE SVIH UOĆENIH NEDOSTATAKA, RADI NJIHOVOG OTKLANJANJA.

IZDAVAĆ IMA MOGUĆNOST DA OTKLONI UOĆENE NEDOSTATKE I TAKO ISPRAVLJEN RUKOPIS, U TRI PRIMERKA U ELEKTRONSKOJ I ŐAMPANOJ FORMI, VRATI ZAVODU, ODNOSNO POKRAJINSKOM ZAVODU U ROKU OD OSAM DANA OD DANA PRIJEMA RUKOPISA NA DORADU. ROK ZA ISPRAVKU NEDOSTATAKA NE URAĆUNAVA SE U ROK IZ STAVA 4. OVOG ĆLANA.

UKOLIKO IZDAVAĆ NE DOSTAVI KORIGOVAN TEKST RUKOPISA UDŹBENIKA U ROKU IZ STAVA 6. OVOG ĆLANA, SMATRA SE DA JE ODUSTAO OD ZAHTEVA ZA ODOBRAVANJE RUKOPISA UDŹBENIKA, O ĆEMU ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD OBAVEŐTAVA MINISTARSTVO, ODNOSNO POKRAJINSKI SEKRETARIJAT.

ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD NA OSNOVU OBRAZLOŹENE STRUĆNE OCENE, DAJE PREDLOG DA SE PRIHVATI ILI ODBIJE ZAHTEV ZA ODOBRAVANJE RUKOPISA.

TOKOM POSTUPKA DAVANJA STRUĆNE OCENE UDŹBENIKA U ELEKTRONSKOM OBLIKU NIJE DOZVOLJENO VRŐITI IZMENE. UKOLIKO KOMISIJA ZAVODA UTVRDI DA SE U UDŹBENIKU U ELEKTRONSKOM OBLIKU VRŐE IZMENE U PERIODU OD PODNOŠENJA ZAHTEVA ZA ODOBRAVANJE UDŹBENIKA DO VRAĆANJA UDŹBENIKA NA DORADU ILI DONOŠENJA STRUĆNE OCENE (UKOLIKO SE UDŹBENIK NE VRAĆA NA DORADU), ZAHTEV ZA ODOBRAVANJE UDŹBENIKA SE ODBIJA.

PREDLOG IZ STAVA 8. OVOG ĆLANA, ZAJEDNO SA OBRAZLOŹENOM STRUĆNOM OCENOM, ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD DOSTAVLJA MINISTARSTVU, ODNOSNO POKRAJINSKOM SEKRETARIJATU I IZDAVAĆU. ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD DOSTAVLJA MINISTARSTVU ODNOSNO POKRAJINSKOM SEKRETARIJATU I PRIMERAK ISPRAVLJENOG RUKOPISA UDŹBENIKA IZ STAVA 6. OVOG ĆLANA.

SVE STRUĆNE OCENE OBJAVLJUJU SE NA ZVANIĆNOJ INTERNET STRANICI ZAVODA, ODNOSNO POKRAJINSKOG ZAVODA U ROKU OD 15 DANA OD DANA DONOŠENJA REŐENJA O ODOBRAVANJU RUKOPISA UDŹBENIKA.

UKOLIKO ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD NE DOSTAVI MINISTARSTVU, ODNOSNO POKRAJINSKOM SEKRETARIJATU STRUĆNU OCENU, MINISTAR, ODNOSNO POKRAJINSKI SEKRETAR, U ROKU OD OSAM DANA OD DANA ISTEKA ROKA ZA DOSTAVLJANJE STRUĆNE OCENE, ZAHTEVA OD ZAVODA, ODNOSNO POKRAJINSKOG ZAVODA DA U ROKU OD TRI DANA OD DANA PRIJEMA ZAHTEVA DOSTAVI STRUĆNU OCENU.

IZUZETNO, UKOLIKO ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD NI U DODATNOM ROKU IZ STAVA 12. OVOG ĆLANA, NE DOSTAVI STRUĆNU OCENU, MINISTAR, ODNOSNO POKRAJINSKI SEKRETAR ĆE U ROKU OD OSAM DANA OD DANA ISTEKA DODATNOG ROKA OBRAZOVATI KOMISIJU ZA PRIPREMU STRUĆNE OCENE IZ REDA ODGOVARAJUĆIH STRUĆNJAKA. KOMISIJA DOSTAVLJA MINISTRU, ODNOSNO POKRAJINSKOM SEKRETARU STRUĆNU OCENU U ROKU OD 20 DANA OD DANA PRIJEMA RUKOPISA.

NA OSNOVU STRUĆNE OCENE KOMISIJE IZ STAVA 12. OVOG ĆLANA, MINISTAR, ODNOSNO POKRAJINSKI SEKRETAR U ROKU OD OSAM DANA DONOSI REŐENJE O PRIHVATANJU ILI ODBIJANJU RUKOPISA UDŹBENIKA.

SREDSTVA ZA RAD KOMISIJE IZ STAVA 12. OVOG ČLANA PADAJU NA TERET SREDSTAVA ZAVODA, ODNOSNO POKRAJINSKOG ZAVODA.

BLIŽE USLOVE I KRITERIJUME ZA IZBOR DRUGIH STRUČNIH LICA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA I ODGOVARAJUĆIH STRUČNJAKA IZ STAVA 12. OVOG ČLANA PROPISUJE MINISTAR.

Član 25.

Stručno mišljenje o kvalitetu rukopisa priručnika daje komisija koju iz reda zaposlenih formira Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Stručno mišljenje o kvalitetu dodatnih nastavnih sredstava, didaktičkih sredstava i didaktičkih igrovnih sredstava daje komisija koju iz reda zaposlenih formira Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, bez prava na naknadu.

Ukoliko u Zavodu, odnosno Pokrajinskom zavodu, nisu zaposlena lica sa odgovarajućim obrazovanjem, angažovaće se druga stručna lica za odgovarajuću oblast.

ZAVOD, ODNOSNO POKRAJINSKI ZAVOD, MOŽE PRE DONOŠENJA STRUČNOG MIŠLJENJA, UKOLIKO JE KOMISIJA UOČILA DA POSTOJE NEDOSTACI, JEDNOM VRATITI IZDAVAČU RUKOPIS PRIRUČNIKA, DODATNO NASTAVNO SREDSTVO, DIDAKTIČKO SREDSTVO ILI DIDAKTIČKO IGROVNO SREDSTVO NA DORADU, UZ OBRAZLOŽENJE SVIH UOČENIH NEDOSTATAKA, RADI NJIHOVOG OTKLANJANJA.

IZDAVAČ IMA MOGUĆNOST DA OTKLONI UOČENE NEDOSTATKE I TAKO ISPRAVLJEN RUKOPIS, U TRI PRIMERKA U ELEKTRONSKOJ I ŠTAMPANOJ FORMI, VRATI ZAVODU, ODNOSNO POKRAJINSKOM ZAVODU U ROKU OD OSAM DANA OD DANA PRIJEMA RUKOPI SA NA DORADU.

UKOLIKO IZDAVAČ NE DOSTAVI KORIGOVAN RUKOPIS PRIRUČNIKA, DODATNO NASTAVNO SREDSTVO, DIDAKTIČKO SREDSTVO ILI DIDAKTIČKO IGROVNO SREDSTVO U ROKU IZ STAVA 5. OVOG ČLANA, SMATRA SE DA JE ODUSTAO OD ZAHTEVA ZA ODOBRAVANJE RUKOPI SA PRIRUČNIKA, DODATNOG NASTAVNOG SREDSTVA, DIDAKTIČKOG SREDSTVA ILI DIDAKTIČKOG IGROVNOG SREDSTVA.

Stručno mišljenje iz stava 1. ovog člana, sa predlogom da se rukopis priručnika odobri ili ne odobri, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, dostavlja Ministarstvu, odnosno Pokrajinskom sekretarijatu i izdavaču u roku od 45 60 dana od dana prijema rukopisa.

Na osnovu stručnog mišljenja iz stava 2. ovog člana, Zavod, odnosno Pokrajinski zavod, rešenjem odobrava dodatna nastavna sredstva, didaktička sredstva i didaktička igrovna sredstva u roku od 45 60 dana od dana prijema rukopisa.

Bliže uslove i kriterijume za izbor drugih stručnih lica iz stava 3. ovog člana propisuje ministar.

Član 28.

Ministar odobrava rukopis udžbenika, ODNOSNO NACIONALNE ČITANKE, na predlog Zavoda, odnosno na osnovu ekspertskeg mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize rukopisa udžbenika.

Ministar odobrava rukopis udžbenika za versku nastavu, na predlog Zavoda i na osnovu pozitivnog mišljenja Komisije za versku nastavu, odnosno na osnovu ekspertskeg mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize.

Ministar, odnosno pokrajinski sekretar odobrava rukopis udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine, na predlog Zavoda, odnosno Pokrajinskog

zavoda i na osnovu prethodne saglasnosti nacionalnog saveta nacionalne manjine, odnosno na osnovu ekspertskog mišljenja, ako je sproveden postupak ekspertize rukopisa udžbenika.

Član 34.

~~Škola iz Kataloga udžbenika bira udžbenik za svaki predmet u svakom razredu, o čemu obaveštava Savet roditelja.~~

ŠKOLA UDŽBENIKE BIRA IZ KATALOGA UDŽBENIKA I O IZBORU UDŽBENIKA OBAVEŠTAVA SAVET RODITELJA.

Odluku o izboru udžbenika donosi nastavničko veće na obrazložen predlog stručnih veća za oblasti predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu.

Odluku o izboru udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine donosi nastavničko veće na obrazložen predlog stručnih veća za oblasti predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu koji izvode nastavu na jeziku nacionalne manjine.

Ukoliko u Katalogu udžbenika nema odobrenih udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine, škole od odobrenih udžbenika na srpskom jeziku vrše izbor udžbenika koji će biti preveden na jezik i pismo nacionalne manjine.

Udžbenik iz stava 4. ovog člana, koji je izabran za korišćenje za najveći broj učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine u odnosu na ukupan broj učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu te nacionalne manjine, koristiće se u svim školama u kojima se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na tom jeziku i pismu.

Ministar, na osnovu odluke koju škola dostavlja Ministarstvu, ODNOSNO NADLEŽNOJ ŠKOLSKOJ UPRAVI, utvrđuje koji je udžbenik iz stava 5. ovog člana, izabran za korišćenje od strane najvećeg broja učenika koji pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine, o čemu obaveštava izdavača.

~~Izdavač u roku od osam dana obaveštava Ministarstvo da li će sam izdati izabrani udžbenik. Ukoliko izdavač ne izdaje izabrani udžbenik ministar obaveštava javnog izdavača, koji je u obavezi da ga prevede.~~

IZDAVAČ U ROKU OD OSAM DANA OD DANA PRIJEMA OBAVEŠTENJA IZ STAVA 6. OVOG ČLANA, OBAVEŠTAVA MINISTARSTVO DA LI ĆE SAM PREVESTI I IZDATI IZABRANI UDŽBENIK. UKOLIKO IZDAVAČ NE IZDAJE IZABRANI UDŽBENIK MINISTAR OBAVEŠTAVA JAVNOG IZDAVAČA, KOJI JE U OBAVEZI DA GA PREVEDE, ODNOSNO DA GA PRIPREMI I IZDA KAO UDŽBENIK KOJI JE IZVORNO PISAN NA JEZIKU I PISMU NACIONALNE MANJINE.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, koriste udžbenike koje je izabrala škola u skladu sa odlukom iz st. 2. i 3. ovog člana.

U svim odeljenjima istog razreda iste škole, za isti predmet po pravilu se koristi isti udžbenik jednog izdavača.

Odluku iz st. 2. i 3. ovog člana škola dostavlja Ministarstvu, ODNOSNO NADLEŽNOJ ŠKOLSKOJ UPRAVI, u roku od 30 dana od dana objavljivanja Kataloga udžbenika.

Ukoliko škola ne dostavi odluku o izboru udžbenika, Ministarstvo će u roku od pet radnih dana od dana isteka roka iz stava 10. ovog člana, doneti odluku da se u školi koriste udžbenici iz Kataloga udžbenika koji su najzastupljeniji na teritoriji nadležne školske uprave.

Izbor udžbenika se vrši za period od četiri školske godine.

Izuzetno, odluku o promeni udžbenika može doneti nastavničko veće na obrazloženi predlog stručnih veća za oblast predmeta, odnosno stručnog veća za razrednu nastavu, o čemu u roku od osam dana od dana donošenja odluke obaveštava Ministarstvo.

Za školsku godinu u kojoj se prvi put primenjuje novi program nastave i učenja, udžbenici se biraju na period od jedne školske godine.

~~Konačna odluka o udžbenicima koji će se koristiti u nastavi škola objavljuje se na vidnom mestu u školi i ta odluka obavezujuća je za sve koji učestvuju u obrazovno-vaspitnom radu.~~

KONAČNA ODLUKA O UDŽBENICIMA KOJI ĆE SE KORISTITI U NASTAVI OBAVEZUJUĆA JE I OBJAVLJUJE SE NA VIDNOM MESTU U ŠKOLI I NA ZVANIČNOJ INTERNET STRANICI ŠKOLE.

Podatke o udžbenicima iz konačne odluke iz stava 15. ovog člana, škola unosi u elektronski registar udžbenika, koji vodi Ministarstvo.

Elektronski registar udžbenika javno je dostupan na zvaničnoj internet stranici Ministarstva i sadrži podatke iz člana 31. stav 2. tač. 1)–5) ovog zakona.

Spisak izabranih udžbenika, zajedno sa obrazloženim predlogom, škola čuva u papirnoj i elektronskoj formi, u skladu sa zakonom.

Član 38.

Obaveza izdavača čiji je udžbenik uvršten u Katalog udžbenika, osim obaveza utvrđenih propisima o izdavanju publikacija i propisima o obaveznom primerku publikacija, jeste da:

1) objavi udžbenik prema rukopisu koji je odobren;
2) obezbedi udžbenike u dovoljnom broju primeraka prema iskazanim potrebama škola i korisnika, za školsku godinu u kojoj je objavljen Katalog udžbenika;

3) učini udžbenik dostupnim prodajnoj mreži, najkasnije do 15. avgusta tekuće za narednu školsku godinu;

4) primerak odobrenog udžbenika dostavi Zavodu, najkasnije do 15. avgusta godine u kojoj je udžbenik prvi put objavljen u Katalogu udžbenika;

5) dostavi rukopis udžbenika javnom izdavaču po nalogu ministra;

6) uplati sredstva u visini od 2% od neto prihoda ostvarenog od prodaje udžbenika u prethodnoj kalendarskoj godini najkasnije do ~~31. marta~~ 30. APRILA tekuće godine, ukoliko ne izdaje niskotiražne udžbenike.

Sredstva iz stava 1. tačka 6) ovog člana, uplaćuju se na namenski račun javnog izdavača, a koriste se za namene utvrđene članom 11. ovog zakona.

Kao sredstvo obezbeđenja za ispunjenje obaveze iz stava 1. tačka 6) ovog člana, odnosno za dobro izvršenje posla izdavanja niskotiražnih udžbenika, izdavač najkasnije do 1. juna godine u kojoj se objavljuje Katalog udžbenika, dostavlja Ministarstvu menicu u visini od 2% od projektovanog neto prihoda, koji se izračunava na osnovu tiraža koji predstavlja broj udžbenika potreban za sve učenike koji pohađaju škole koje su izabrale udžbenike tog izdavača pre objavljivanja Kataloga udžbenika, za jednu školsku godinu.

Obaveze izdavača iz stava 1. tač. 1)–4) ovog člana odnose se i na izdavače čiji su priručnici uvršteni u Katalog priručnika.

Član 43.

Novčanom kaznom od 1.000.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač – pravno lice, odnosno preduzetnik, novčanom kaznom u iznosu od 250.000 od 500.000 dinara ako:

1) kontaktira i vrši uticaj na članove stručne komisije i lica koja učestvuju u postupku davanja ekspertskog mišljenja (član 26. stav 12);

2) učini donaciju, poklon ili reprezentaciju (član 36. stav 2);

3) ne dostavi Ministarstvu menicu (član 38. stav 3);

4) NE UPLATI U BUDŽET REPUBLIKE SRBIJE SREDSTAVA ZA IZDAVANJE NISKOTIRAŽNIH UDŽBENIKA U PROPISANOM IZNOSU I PROPISANOM ROKU (ČLAN 11. ST. 4. I 6.).

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač – pravno lice, odnosno preduzetnik, novčanom kaznom u iznosu od 50.000 od 250.000 dinara ako:

1) prodaje udžbenik i priručnik, koji se izdaje na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno koji se izdaje sa prilagođenim pismom i/ili formatom za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom po većoj maloprodajnoj ceni od maloprodajne cene udžbenika i priručnika sa PDV-om na srpskom jeziku, koji je preveden, odnosno čije pismo i/ili format je prilagođen (član 11. stav 3);

2) ako ne dostavi primerak udžbenika Zavodu (član 38. stav 1. tačka 4).

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se odgovorno lice izdavača – pravnog lica za prekršaj iz st. 1. i 2. ovog člana.

ČLAN 15.

JAVNI IZDAVAČ RASPISAĆE JAVNI POZIV ZA IZBOR AUTORSKOG TIMA ZA PRIPREMU NACIONALNE ČITANKE U ROKU OD 15 DANA OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA.

KORIŠĆENJE NACIONALNE ČITANKE U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA POČEĆE OD ŠKOLSKE 2024/2025. GODINE.

ČLAN 16.

OVAJ ZAKON STUPA NA SNAGU OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”.

ANALIZA EFEKATA

1. KOJI SU PROBLEMI KOJE ZAKON TREBA DA REŠI?

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima (u daljem tekstu: Predlog zakona), čiji je Nacrt pripremila Ministarstvo prosvete, predviđa unapređivanje primene pojedinih zakonskih rešenja u cilju obezbeđivanja i unapređivanja kvaliteta, dostupnosti i pravednosti osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

Ovim izmenama predviđeno je unapređivanje primene pojedinih zakonskih rešenja u smislu podrške ostvarivanju propisanih ciljeva obrazovanja i vaspitanja i to razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine, kao i u delu obezbeđivanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava za učenike, a u cilju obezbeđivanja i unapređivanja kvaliteta, dostupnosti i pravednosti sistema obrazovanja i vaspitanja.

Ovim izmenama obuhvaćene su odredbe koje se odnose na uvođenje obaveznog nastavnog sredstva, odnosno nacionalne čitanke, kao i okvir sadržaja, zatim proces pripreme, uključujući i formiranje autorskog tima i recenzentske komisije, nadalje proces odobravanja nacionalne čitanke i obezbeđivanje sredstava za finansiranje nabavke nacionalne čitanke. Osim toga, Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima obuhvata i odredbe koje se odnose na obezbeđivanje besplatnih udžbenika za učenike, ustanove i polaznike, kao i odredbe koje se odnose na način obezbeđivanja sredstava za niskotiražne udžbenike.

Sve navedeno, a posebno pitanje niskotiražnih udžbenika ne bi bilo moguće rešiti bez donošenja izmena i dopuna Zakona, imajući u vidu da ovu materiju nije moguće urediti podzakonskim aktom, što je ujedno i razlog koji donošenje zakona čini jednim načinom za rešavanje problema.

2. KOJI SU ŽELJENI CILJEVI DONOŠENJA ZAKONA?

Cilj izmena i dopuna predviđenih Predlogom zakona jeste uvođenje nacionalne čitanke kao obaveznog nastavnog sredstva za sve učenike osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku, te da se nacionalna čitanka koristi u cilju razvijanja ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanja svesti i osećanja pripadnosti Republici Srbiji, poštovanja i negovanja srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina na prostoru Republike Srbije, razvijanja interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine. Dopunom je predviđeno da nacionalna čitanka obuhvata sadržaje programa predmeta srpski jezik, odnosno srpski jezik i književnost, svet oko nas, priroda i društvo, istorija, geografija, likovna kultura i muzička kultura, u skladu sa planom i programom nastave i učenja za određeni razred, odnosno ciklus osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, kao i da obuhvata sadržaje predmeta: 1) prvog i drugog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja; 2) trećeg i četvrtog razreda osnovnog obrazovanja i vaspitanja; 3) svih razreda drugog ciklusa osnovnog obrazovanja i vaspitanja; i 4) svih razreda srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Cilj izmena i dopuna je detaljnije uređuje obezbeđivanje sredstava za finansiranje pripreme i nabavke nacionalne čitanke za sve učenike osnovnih i srednjih škola koji ostvaruju obrazovno-vaspitni rad na srpskom jeziku u budžetu Republike Srbije, kao i da način i rokove dodele i vraćanja udžbenika i nacionalne čitanke koji se finansiraju sredstvima iz budžeta utvrđuje Vlada.

Osim toga, dopunama je omogućeno da se sredstva za finansiranje nabavke i dodele besplatnih udžbenika i priručnika mogu obezbediti i u budžetu

jedinice lokalne samouprave, kao i da nadležni organ jedinice lokalne samouprave bliže određuje uslove, kriterijume, način i postupak finansiranja, odnosno sufinansiranja iz budžeta jedinice lokalne samouprave.

Predviđeno je i da jedinica lokalne samouprave sredstva ova sredstva može realizovati preko organizacionog oblika čiji je osnivač, da o svojoj odluci da finansira, odnosno sufinansira nabavku i dodelu udžbenika i priručnika, obaveštava Ministarstvo najkasnije do 1. februara tekuće kalendarske godine za narednu školsku godinu.

3. DA LI SU RAZMATRANE MOGUĆNOSTI ZA REŠAVANJE PROBLEMA BEZ DONOŠENJA AKTA?

Donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima uslovljeno je donošenjem novog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja sa čijim rešenjima se usklađuju postojeća rešenja u sada važećem Zakonu o udžbenicima.

4. ZAŠTO JE DONOŠENJE AKTA NAJBOLJI NAČIN ZA REŠAVANJE PROBLEMA?

Probleme, odnosno situacije i usklađivanja navedene u tački 1. ove analize efekata ne bi bilo moguće rešiti bez donošenja izmena i dopuna Zakona, imajući u vidu da je ovu materiju nije moguće urediti podzakonskim aktom, što je ujedno i razlog koji donošenje zakona čini jedinim načinom za rešavanje problema.

5. NA KOGA ĆE I KAKO NAJVEROVATNIJE UTICATI REŠENJA U ZAKONU?

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima imaće pozitivan uticaj na učenike, roditelje, odnosno druge zakonske zastupnike i na ustanove.

Rešenja u Predlogu zakona uticaće na:

- učenike - stvara se pravni osnov za unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada, dostupnost kvalitetnijem obrazovanju i vaspitanju, bolji uslovi za obrazovanje učenika. Pojedinačna rešenja posebno su elaborirana u delu Analize efekata zakona koji se odnosi na pitanje koji su problemi koje zakon treba da reši;

- roditelje - povećanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja njihove dece, finansiranje, odnosno sufinansiranje nabavke udžbenika i drugih didaktičkih sredstava. Pojedinačna rešenja posebno su elaborirana u delu Analize efekata zakona koji se odnosi na pitanje koji su problemi koje zakon treba da reši;

- ustanove - povećanje autonomije ustanove i unapređivanje i racionalnija organizacija obrazovno-vaspitnog rada. Pojedinačna rešenja posebno su elaborirana u delu Analize efekata zakona koji se odnosi na pitanje koji su problemi koje zakon treba da reši.

6. KAKVE TROŠKOVE ĆE PRIMENA ZAKONA IZAZVATI GRAĐANIMA I PRIVREDI, A NAROČITO MALIM I SREDNjim PREDUZEĆIMA?

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je obezbediti sredstva za troškove proizvodnje nacionalnih čitanki u iznosu od 320.220.000 dinara.

Deo sredstava za finansiranje nacionalnih čitanki u iznosu od 20.000.000 dinara biće obezbeđen preraspodelom u okviru sredstava planiranih Zakonom o budžetu republike Srbije za 2023. godinu („Službeni glasnik RS”, broj 138/22) na Razdelu 26 - Ministarstvo prosvete, dok će preostali iznos sredstava biti obezbeđen u narednim godinama u skladu sa bilansnim mogućnostima budžeta Republike Srbije na razdelu ministarstva nadležnog za poslove prosvete.

Za finansiranje niskotiražnih udžbenika nisu potrebna sredstva iz budžeta Republike Srbije.

7. DA LI SU POZITIVNE POSLEDICE DONOŠENJA ZAKONA TAKVE DA OPRAVDAVAJU TROŠKOVE KOJE ĆE ON STVORITI?

Pozitivne posledice donošenja Predloga zakona odnose se na obezbeđivanje dostupnosti i kvaliteta osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

S obzirom na to da nema dodatnih troškova koje stvara primena navedenih zakonskih rešenja, ne može se ni govoriti o njihovoj opravdanosti, ali se može konstatovati da će se sistem učiniti kvalitetnijim i efikasnijim i to:

- poboljšan kvalitet obrazovanja i vaspitanja;
- veća efikasnost u korišćenju svih resursa u obrazovanju i vaspitanju, bolji kvalitet obrazovno-vaspitne ponude.

8. DA LI SE ZAKONOM PODRŽAVA STVARANJE NOVIH PRIVREDNIH SUBJEKATA I TRŽIŠNA KONKURENCIJA?

Predlogom zakona ne podržava se stvaranje novih privrednih subjekata. Predloženi zakon ni na koji način ne ograničava tržišnu konkurenciju.

9. DA LI SU SVE ZAINTERESOVANE STRANE IMALE PRILIKU DA SE IZJASNE O ZAKONU?

U postupku izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima obrazovanju i vaspitanju nije pribavljeno formalno izjašnjenje, ali su u izradi navedenog nacrta konsultovane sve zainteresovane strane.

Na osnovu člana 41. stav 3. Poslovnika Vlade („Službeni glasnik RS”, br. 61/06 – prečišćen tekst, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 i 8/19 - dr. propis), Odbor za javne službe Vlade Republike Srbije na sednici održanoj 5. aprila 2023. godine, doneo je Zaključak 05 Broj: 011-3000/2023, kojim je određeno sprovedene javne rasprave i utvrđen je Program javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima (u daljem tekstu: Nacrt zakona). Javna rasprava je sprovedena u periodu od 7. do 27. aprila 2023. godine. Prva tribina o predloženom Nacrtu zakona održana je u sredu, 19. aprila 2023. godine, u Novom Sadu, druga tribina održana je u petak, 21. aprila 2023. godine, u Nišu, dok je treća tribina održana u ponedeljak, 24. aprila 2023. godine, u Beogradu.

U javnoj raspravi učestvovali su predstavnici Ministarstva prosvete, Nacionalnog prosvetnog saveta, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, ustanova obrazovanja i vaspitanja, Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine-nacionalne zajednice, predstavnici nevladinih organizacija i ostali zainteresovani subjekti i pojedinci.

10. KOJE ĆE SE MERE TOKOM PRIMENE ZAKONA PREDUZETI DA BI SE POSTIGLO ONO ŠTO SE ZAKONOM PREDVIĐA?

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Organi i organizacije nadležne za sprovođenje zakona su državni organi, obrazovno-vaspitne ustanove (osnovne škole, škole za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, osnovne muzičke i baletske škole), zavodi, pokrajinski sekretarijat, organi jedinice lokalne samouprave i drugi. Svi navedeni organi i ustanove imaju odgovarajuće kvalitetne resurse, uz napomenu da su često

njihove aktivnosti ograničene usled deficita u kvantitetu tih resursa (ljudski, materijalni, finansijski).

Mere i aktivnosti za primenu zakonskih rešenja su organizovanje kvalitetne obuke za direktora, nastavnike i zaposlene u ustanovi, informisanje svih zainteresovanih strana, vrednovanje i samovrednovanje rada škola i zaposlenih u školi, kvalitetnije i efikasnije praćenje i ocenjivanje učenika i drugo.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa

Vlada

Obrađivač
Ministarstvo prosvete

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmenama i dopunama zakona o udžbenicima
Draft Law on Changes and Additions of the Law on Textbooks

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum), odnosno s odredbama Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Prelazni sporazum):

a) Odredba Sporazuma i Prelaznog sporazuma koja se odnose na normativnu saržinu propisa,

Sporazum, Naslov VIII Politike saradnje, Član 102. Obrazovanje i stručno osposobljavanje

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma i Prelaznog sporazuma,

Opšti rok utvrđen članom 72. Sporazuma

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma,

Potpuno

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma,

/

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

/

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

/

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

/

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

/

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

/

5. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

ne

6. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

ne

7. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti
U postupku izrade predmetnog materijala nije bila konsultovana Evropska komisija,
odnosno druga stručna tela Evropske unije.